נידה

עין יעקב

geulaquiz.com

פרק א

א נדה פרק א - כַּמָּה הַכָּרַת הָעֶבֶר? סוּמְכוֹס אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: ג׳ חֳדָשִׁים, וְאַע״פ שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר, זֶכֶר לַדָּבָר, שֶׁנֶּאֱמַר: (בראשית ל״ח:כ״ד) ״וַיְהִי כְּמִשְׁלֹשׁ חֳדָשִׁים״ וְגוֹ׳. זֶכֶר לַדָּבָר? קְרֵא כְּתִיב, וּרְאָיָה גְּדוֹלָה הִיא! מִשּׁוּם דְּאִיכָּא דְּיָלְדָה לְתִשְׁעָה, וְאִיכָּא דְּיָלְדָה לְשִׁבְעָה.

ב א אָ״ר אִילְעַאי: מַ״טַ דְּרַ״מִ? דִּכְתִיב: (איוב י״ד:ד׳) ״מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא, לֹא אֶחָד״. וְרַבָּנָן? אָ״ר יוֹחָנָן: זוֹ שִׁכְבַת זֶרַע, שֶׁהִוא טָמֵא וְאָדָם הַנּוֹצָר מִמֶּנּוּ טָהוֹר. וְרַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אֵלּוּ מֵי הַנִּדָּה, שֶׁהַמַּזֶּה וּמַזִּין עָלָיו טָהוֹר, וְנוֹגֵעַ טָמֵא. וְהַיְנוּ דְּאָמַר שְׁלֹמֹה: (קהלת ז׳:כ״ג) ״אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה, וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי״.

פרק ב

א נדה פרק ב - ב מִשְׁנָה. כָּל הַיָּד הַמַּרְבָּה לִבְדֹּק, בַּנָּשִׁים מְשֻׁבַּחַת, וּבָאֲנָשִׁים תִּקֶּצֶץ. גְּמָרָא. מַאי שְׁנָא נָשִׁים, וּמַאי שְׁנָא אֲנָשִׁים? נָשִׁים דְּלָאו בְּנוֹת הַרְגָּשָׁה נִינְהוּ, מְשֻׁבָּחוֹת. אֲנָשִׁים דִּבְנֵי הַרְגָּשָׁה נִינְהוּ, תִּקֶּצֶץ. אִי הָכִי, מַאי אִירְיָא מַרְבָּה, כִּי לֹא מַרְבָּה נַמִּי? כִּי קָתָנֵי ׳מַרְבָּה׳, אַ׳נָּשִׁים׳.

ב ג תָּנְיָא, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּל הָאוֹחֵז בָּאֻמָּה וּמַשְׁתִּין, כְּאִלּוּ מֵבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר: וַהֲלֹא נִיצוֹצוֹת נִתָּזִין עַל רַגְלָיו, וְנִרְאֶה כְּכִרּוּת שָׁפְכָה, וְנִמְצָא מוֹצִיא לַעַז עַל בָּנָיו שֶׁהֵם מַמְזֵרִים. אָמַר לָהוּ: מוּטָב שֶׁיּוֹצִיא לַעַז עַל בָּנָיו שֶׁהֵם מַמְזֵרִים, וְאַל יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ רָשָׁע שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי הַמָּקוֹם.

ג ד תָּנְיָא אִידָךְ, אָמַר לָהֶם רַבִּי אֶלִיעֶזֶר לַחֲכָמִים: אֶפְשָׁר יַעֲמֹד אָדָם בְּמָקוֹם גְּבוֹהַּ וְיַשְׁתִּין, אוֹ יַשְׁתִּין בְּעָפָר תְּחוֹחַ, וְאַל יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ רָשָׁע שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי הַמָּקוֹם. הֵי אָמַר לְהוּ בְּרִישָׁא? אִילֵימָא קָמַיְתָא אָמַר לְהוּ בְּרִישָׁא, בָּתַר דְּאָמַר לְהוּ אִסּוּרָא, הָדַר אָמַר לְהוּ תַּקַּנְתָּא? אֶלָּא, הָא אָמַר לְהוּ בְּרִישָׁא, וְאָמְרוּ לֵיהּ: אֵין לוֹ מָקוֹם גְּבוֹהַּ וְעָפָר תְּחוֹחַ, מַאי? אָמַר לָהֶן: מוּטָב שֶׁיּוֹצִיא לַעַז עַל בָּנָיו, וְאַל יַעֲשֶׂה עַצְמוֹ רָשָׁע שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי הַמָּקוֹם. וְכָל כָּךְ לָמָּה? מִפְּנֵי שֶׁמּוֹצִיא שִׁכְבַת זֶרַע לְבַטָּלָה. דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַמּוֹצִיא שִׁכְבַת זֶרַע לְבַטָּלָה, חַיָּב מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר: (בראשית ל״ח:י׳) ״וַיֵּרַע בְּעֵינֵי ה׳ אֲשֶׁר עָשָׂה, וַיָּמֶת גַּם אֹתוֹ״. רַבִּי יִצְחָק, וְרַב אַמִּי אַמְרֵי: כְּאִלּוּ שׁוֹפֵךְ דָּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: (ישעיהו נ״ז:ה׳) ״הַנֶּחָמִים בָּאֵלִים תַּחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן, שֹׁחֲטֵי הַיְלָדִים בַּנְּחָלִים, תַּחַת סְעִפֵי הַסְּלָעִים״. אַל תִּקְרֵי ׳שׁוֹחֲטֵי׳, אֶלָּא ׳סוֹחֲטֵי׳. רַב אַסִי אָמַר: כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. כְּתִיב הָכָא: ״תַּחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן״, וּכְתִיב הָתָם: (דברים י״ב:ב׳) ״עַל הֶהָרִים הָרָמִים [וְעַל הַגְּבָעוֹת] וְתַחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן״.

ד ה רַב יְהוּדָה וּשְׁמוּאֵל הֲוּו קָיְמֵי אַאִיגְּרָא דְּבֵי כְּנִישְׁתָּא דְּשָׁף וְיָתִיב בִּנְהַרְדְּעָא, אָמַר לֵיהּ רַב יְהוּדָה לִשְׁמוּאֵל: צָרִיךְ אֲנִי לְהַשְׁתִּין. אָמַר לֵיהּ: שִׁינְנָא, אֱחֹז בְּאַמָּתְךָ וְהַשְׁתֵּן לַחוּץ. הֵיכִי עָבִיד הָכִי? וְהָתַנְיָא: רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּל הָאוֹחֵז בְּאַמָּתוֹ וּמַשְׁתִּין, כְּאִלּוּ מֵבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם. אָמַר אַבַּיֵי: עֲשָׂאוּהוּ כְּבוֹלֶשֶׁת, דִּתְנַן: בּוֹלֶשֶׁת שֶׁנִּכְנְסָה לָעִיר, בִּשְׁעַת שָׁלוֹם, חֲבִיּוֹת פְּתוּחוֹת אֲסוּרוֹת. סְתוּמוֹת מֻתָּרוֹת. בִּשְׁעַת מִלְחָמָה, אֵלּוּ וְאֵלּוּ מֻתָּרוֹת, לְפִי שֶׁאֵין לָהֶם פְּנַאי לְנַסֵּךְ. אַלְמָא כֵּינָן דִּבְעִיתֵי, לָא אַתֵּי לְנַסּוּכֵי, הָכָא נַמִּי כֵּינָן דִּבְעִיתֵי, לָא אַתֵּי לְהַרְהוּרֵי. וְהָכָא מַאי בְּיַעֲתוּתָא אִיכָּא? אִי בָּעֵית אֵימָא: בְּיַעֲתוּתָא דְּלֵילְיָא וּדְאִגַּרָא, וְאִי בָּעֵית אֵימָא: בְּיַעֲתוּתָא דְּרַבֵּיהּ, וְאִי בָּעֵית אֵימָא: בְּיַעֲתוּתָא דִּשְׁכִינָה, וְאִי בָּעֵית אֵימָא: אֵימְתָא דְּמָרֵיהּ עֲלֵיהּ, דִּקְרֵי שְׁמוּאֵל עֲלֵיהּ: אֵין זֶה יְלוּד אִשָּׁה. וְאִי בָּעֵית אֵימָא: נָשׁוּי הֲוָה, דְּאָמַר רַב נַחְמָן: אִם הָיָה נָשׂוּי מֵתָר.

ה ו אָמַר רַב: הַמַּקְשֶׁה עַצְמוֹ לְדַעַת יְהֵא בְּנִדּוּי. וְלֵימָא: אָסוּר! דְּקָמַגְרֵי יֵצֶר הָרַע אַנַּפְשֵׁיהּ. וְרַבִּי אַמִּי אָמַר: נִקְרָא (מומר) [עַבְרָיָן], שֶׁכָּךְ אַמְּנוּתוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרַע, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ: עֲשֵׂה כָּךְ, וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ: עֲשֵׂה כָּךְ. וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ לֵךְ וַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד. אִיכָּא דְּאָמְרִי: אָמַר רַבִּי אַמִּי: כָּל הַמֵּבִיא עַצְמוֹ לִידֵי הִרְהוּר, אֵין מַכְנִיסִין אוֹתוֹ בְּמְחִצָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּתִיב הָכָא: (בראשית ל״ח:י׳) ״וַיֵּרַע בְּעֵינֵי ה׳״, וּכְתִיב הָתָם: (תהילים ה׳:ה׳) ״כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה, לֹא יְגָרְךָ רָע״. [אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מַאי ״לֹא יְגָרְךָ רָע״? לֹא יָגוּר בִּמְגוּרְךָ רַע]. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מַאי דִּכְתִיב: (ישעיהו א׳:ט״ו) ״יְדֵיכֶם דָּמִים מָלֵאוּ״, אֵלּוּ הַמְּנָאָפִים בַּיָּד. תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: (שמות כ) ״לֹא תִנְאָף״, לֹא תִּהֶא בְּךָ נאוף בֵּין בַּיָּד בֵּין בָּרֶגֶל. תָּנוּ רַבָּנָן: הַגָּרִים וְהַמְשֻׁחָקִים בְּתִינוֹקוֹת מְעַכְּבִים אֶת הַמָּשִׁיחַ. בְּשְׁלָמָא גֵּרִים, כְּרַבִּי חֶלְבּוֹ, דְּאָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ: קָשִׁים גֵּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפַּחַת, אֶלָּא מְשֻׁחָקִים בְּתִינוֹקוֹת, מַאי הִיא? אִילֵימָא מִשְׁכַּב זָכוּר? בְּנֵי סְקִילָה נִינְהוּ! אֶלָּא דֶּרֶךְ אֲבָרִים? בְּנֵי מַבּוּל נִינְהוּ! אֶלָּא דִּנְסִיבִי קְטַנּוֹת דְּלָאו בְּנוֹת אוּלּוּדֵי נִינְהוּ, דְּאָמַר רַב אַסִי: אֵין בֵּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף, שֶׁנֶּאֱמַר: (ישעיהו נ״ז:ט״ז) ״כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף, וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עָשִׂיתִי״.

ו ז תָּנְיָא, רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: כָּל הַמַּכְנִיס יָדוֹ לְמַטָּה מִטַּבּוּרוֹ, תִּקֶּצֶץ! אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי טַרְפוֹן: יָשֵׁב לוֹ קוֹץ בִּכְרָסוֹ, לֹא יִטְלֶנּוּ? אָמַר לָהֶן: לֹא! וַהֲלֹא כְּרָסוֹ נִבְקַעַת מִפְּנֵי הַקּוֹץ? אָמַר לָהֶם: מוּטָב תִּבָּקַע כְּרָסוֹ, וְאַל יֵרֵד לְבֹאֵר שַׁחַת. תָּנָא: רוֹכְבֵי גְּמַלִּים, כֻּלָּם רְשָׁעִים. הַסַּפָּנִים, כֻּלָּם צַדִּיקִים. הַחַמָּרִים, מֵהֶם רְשָׁעִים מֵהֶם צַדִּיקִים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי לַיִט אַמַּאן דְּגַנֵּי אַפַּרְקִיד וכו׳.

ז ח אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָסוּר לְאָדָם שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בַּיּוֹם. אָמַר רַב הַמְנוּנָא מַאי קְרָא? שֶׁנֶּאֱמַר: (איוב ג) ״יֹאבַד יוֹם אִוָּלֵד בּוֹ, וְהַלַּיְלָה אָמַר הֹרָה גָּבֶר״, לַיְלָה נִתָּן לְהֶרְיוֹן וְיוֹם לֹא נִתָּן לְהֶרְיוֹן. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר מֵהָכָא: (משלי יט) ״בּוֹזֵה דְּרָכָיו יָמוּת״. וְרֵישׁ לָקִישׁ, הַאי קְרָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דָּרֵישׁ בֵּיהּ? מִיבָּעֵי לֵיהּ כִּדְדָרֵישׁ רַבִּי חֲנִינָא בַּר פָּפָּא, דְּדָרֵישׁ רַבִּי חֲנִינָא בַּר פָּפָּא: אוֹתוֹ מַלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל הַהֶרְיוֹן, ׳לַיְלָה׳ שְׁמוֹ, וְנוֹטֵל טִפָּה וּמַעֲמִידָהּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאוֹמֵר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, טִפָּה זוֹ, מַה תְּהֵא עָלֶיהָ? גִּבּוֹר אוֹ חָלָשׁ, חָכָם אוֹ טִפֵּשׁ, עָשִׁיר אוֹ עָנִי? וְאִלּוּ רָשָׁע אוֹ עָנִי? כִּדְרַבִּי חֲנִינָא, דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם, חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: (דברים י) ״וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל, מָה ה׳ אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ, כִּי אִם לְיִרְאָה״. וְרַבִּי יוֹחָנָן? אִם כֵּן נִכְתֹּב קְרָא: ״גֶּבֶר־הָרָה׳, מַאי ׳הָרָה־גָּבֶר׳? לַיְלָה נִתָּן לְהֶרְיוֹן וְיוֹם לֹא נִתָּן לְהֶרְיוֹן. וְרַבִּי יוֹחָנָן, הַאי קְרָא דְּרֵישׁ לָקִישׁ, מַאי דָּרֵישׁ בֵּיהּ? מִיבָּעֵי לֵיהּ לִכְדְכְתִיב בְּסֵפֶר בֶּן סִירָא: שָׁלֹשׁ שָׁנֵאתִי וְאַרְבַּע לֹא אָהַבְתִּי: שֵׂר הַנִּרְגָּל בְּבֵית הַמִּשְׁתָּאוֹת. וְאָמְרִי לָהּ: שַׂר הַנַּרְגָּן, (ואמרי לה: שר הנרגז.) וְהַמּוֹשִׁיב שֶׁבֶת בִּמְרוֹמֵי קֶרֶת, וְהָאוֹחֵז בָּאַמָּה וּמַשְׁתִּין מַיִם, וְהַנִּכְנָס לְבֵית חֲבֵרוֹ פִּתְאוֹם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וַאֲפִלּוּ לְבֵיתוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן [בֶּן יוֹחַאי]: אַרְבָּעָה דְּבָרִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׂוֹנְאָן, וַאֲנִי אֵינִי אוֹהֲבָן: הַנִּכְנָס לְבֵיתוֹ פִּתְאוֹם, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר, לְבֵית חֲבֵרוֹ, וְהָאוֹחֵז בָּאַמָּה וּמַשְׁתִּין מַיִם, וְהַמַּשְׁתִּין מַיִם עָרֹם לִפְנֵי מִטָּתוֹ, וְהַמְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בִּפְנֵי כָּל חַי. אָמַר לֵיהּ רַב יְהוּדָה לִשְׁמוּאֵל: וַאֲפִלּוּ לִפְנֵי עַכְבָּרִים? אָמַר לֵיהּ: שִׁינָּנָא, לֹא! אֶלָּא כְּגוֹן: שֶׁל בֵּית פְּלוֹנִי שֶׁמְּשַׁמְּשִׁין מִטּוֹתֵיהֶם בִּפְנֵי עַכְבְּרֵיהֶם וְשִׁפְחוֹתֵיהֶם. וְאִינְהוּ מַאי דָּרוּשׁ? (בראשית כב) ״שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר״, עַם הַדּוֹמֶה לַחֲמוֹר. רַבָּה בַּר רַב הוּנָא מְקַרְקֵשׁ זַגֵּי דְּכִילְתֵּיהּ. אֲבַיֵּי בַּאלֵי דִּידְבֵי. (רב פפא) [רָבָא] בַּאלֵי פְּרוּחֵי.

ח ט אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי: חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הֵן, שֶׁהָעוֹשֶׂה אוֹתָן מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, וְדָמוֹ בְּרֹאשׁוֹ: הָאוֹכֵל שׁוּם קָלוּף, וּבָצָל קָלוּף, וּבֵיצָה קְלוּפָה, וְהַשּׁוֹתֶה מַשְׁקִין מְזוּגִין שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶן הַלַּיְלָה, וְהַלָּן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, וְהַנּוֹטֵל צִפָּרְנָיו וְזוֹרְקָן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְהַמַּקִּיז דָּם וּמְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ. אוֹכֵל שׁוּם קָלוּף וְכוּ׳, אַף עַל גַּב דְּמַנְחֵי בְּסֵילְתָּא וּמְצַיְרֵי וַחֲתִימֵי, רוּחַ רָעָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶן, וְלֹא אָמְרָן אֶלָּא דְּלָא שַׁיֵּר בָּהֶן עִקָּרָן אוֹ קְלִפְתָּן, אֲבָל שַׁיֵּר בָּהֶן עִקָּרָן אוֹ קְלִפְתָּן, לֵית לָן בָּהּ. וְהַשּׁוֹתֶה מַשְׁקִין מְזוּגִין שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶן הַלַּיְלָה, אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר רַב יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, וְהוּא שֶׁלָּנוּ בִּכְלֵי מַתָּכוֹת: וְהוּא שֶׁלָּנוּ בִּכְלֵי מַתָּכוֹת, אָמַר שְׁמוּאֵל: וְהוּא שֶׁלָּנוּ בִּכְלֵי מַתָּכוֹת, אָמַר רַב פָּפָּא: וּכְלֵי נֶתֶר כִּכְלֵי מַתָּכוֹת דָּמְי. [וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁלָּנוּ בִּכְלֵי מַתָּכוֹת, וּכְלֵי נֶתֶר כִּכְלֵי מַתָּכוֹת דָּמְי]. וְהַלָּן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו רוּחַ טֻמְאָה, זִימְנִין דְּמִסַּכְּנִין לֵיהּ. וְהַנּוֹטֵל צִפָּרְנָיו וְזוֹרְקָן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, מִפְּנֵי שֶׁאִשָּׁה מְעֻבֶּרֶת עוֹבֶרֶת עֲלֵיהֶן וּמַפֶּלֶת, וְלָא אָמְרָן אֶלָּא דְּשָׁקִיל בִּגְנוּסְטְרָיָא, וְלָא אָמְרָן אֶלָּא דְּשַׁקִיל דִּידֵיהּ וּדְכַרְעֵיהּ, וְלָא אָמְרָן אֶלָּא דְּלָא גָּז מִידֵּי בַּהֲדֵיהוּ, אֲבָל גָּז מִידֵּי בַּהֲדֵיהוּ, לֵית לָן בָּהּ, וְלָא הִיא! לְכוּלָּא מִלְּתָא חַיְשִׁינַן. תָּנוּ רַבָּנָן: שִׁלְשָׁה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בְּצִפָּרְנַיִם: שׁוֹרְפָן, חָסִיד, קוֹבְרָן, צַדִּיק, זוֹרְקָן, רָשָׁע. וְהַמַּקִּיז דָּם וּמְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ, דְּאָמַר מַר: הַקִּיז דָּם וְשִׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ, הַוָּיָן לוֹ בָּנִים וִיתָקִין, הִקִּיזוּ שְׁנֵיהֶם וְשִׁמְּשׁוּ, הַוָּיָן לוֹ בָּנִים בַּעֲלֵי רָאתָן. אָמַר רַב: וְלָא אֲמָרָן אֶלָּא דְּלָא טָעִים מִידֵּי, אֲבָל טָעִים מִידֵּי לֵית לָן בָּהּ.

ט י אָמַר רַב חִסְדָּא: אָסוּר לוֹ לְאָדָם שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: (ויקרא י״ט:י״ח) ״וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ״, מַאי מַשְׁמַע? אָמַר אַבַּיֵי: שָׁמָּא יִרְאֶה בָּהּ דָּבָר מְגֻנֶּה, וְתִתְגַּנֶּה עָלָיו. אָמַר רַב הוּנָא: יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הֵם, וְאֵין מְשַׁמְּשִׁין מִטּוֹתֵיהֶן בַּיּוֹם. אָמַר (רב) [רָבָא]: וְאִם הָיָה בַּיִת אָפֵל מֵאֵיר. וְתַלְמִיד־חָכָם, מַאֲפִיל בְּכִסּוּתוֹ וּמְשַׁמֵּשׁ.

י אָמַר לְהוּ רַבִּי יַנַּאי לְבָנָיו: בָּנַי, אַל תִּקְבְּרוּנִי לֹא בְּכֵלִים שְׁחוֹרִים, וְלֹא [בְּכֵלִים] לְבָנִים. שְׁחוֹרִים, שֶׁמָּא אֲזוֹבָה, וְאֶהְיֶה כְּאָבֵל בֵּין הַחַתָּנִים. לְבָנִים, שֶׁמָּא אֲזוֹבָה, וְאֶהְיֶה כְּחָתָן בֵּין הָאֲבֵלִים, אֶלָּא בְּכֵלִים הָאוֹלְיָרִין הַבָּאִים מִמְּדִינַת הַיָּם.

יא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חָכְמְתָא דְּרַבִּי חֲנִינָא גְּרָמָא לִי דְּלָא אַחְזִי דְּמָא, מְטַמְּינָא, מְטַהֲרָנָא, מְטַמֵּא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: עַנְוְתָנוּתָא דְּרַבִּי חֲנִינָא גְּרָמָא לִי דַּחֲזָאי דְּמָא, וּמָה רַבִּי חֲנִינָא דַּעֲנְוָתָן הוּא, מַחְית נַפְשֵׁיהּ לְסָפֵק וְחָזֵי, אֲנָא לָא אַחְזִי?! אָמַר רַבִּי זֵירָא: טִיבְעָא דְּבֶבֶל גְּרָמָא לִי דְּלָא חָזֵאי דְּמָא, דַּאֲמִינָא: בְּטִבְעָא לָא יְדַעֲנָא, בִּדְמָא יְדַעֲנָא? לְמֵימְרָא דְּבִטְבִיעָא תַּלְיָא מִלְּתָא? וְהָא רַבָּה הוּא דְּיָדַע בְּטִבְעָא, וְלָא יָדַע בִּדְמָא? כָּל־שֶׁכֵּן קָאָמַר: וּמָה רַבָּה, דְּיָדַע בְּטִבְעָא, לָא חָזֵא דְּמָא, וַאֲנָא אַחְזִי?!

יב יא עוּלָּא אִיקְּלַע לְפוּמְבְּדִיתָא, אַיְתוּ לְקַמֵּיהּ דְּמָא, וְלָא חָזֵא, אָמַר: וּמָה רַבִּי אֶלְעָזָר דְּמָרָא דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל הֲוָה, כִּי מִקְּלַע לְאַתְרָא דְּרַב יְהוּדָה, לָא חָזֵי דְּמָא, אֲנָא אַחְזֵיהּ? וַאֲמַאי קָרֵי לֵיהּ, מָרָא דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל? דְּהַהִיא אִתְּתָא דְּאַיְתִי דְּמָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר הֲוָה יָתִיב רַב אַמִּי קַמֵּיהּ, אַרְחֵיהּ, אָמַר לָהּ: [הַאי] דַּם חְמוּד הוּא, בָּתַר דְּנַפְקָה, אִטְפַּל לָהּ רַב אַמִּי, אָמְרָה לֵיהּ: בַּעֲלִי הָיָה בְּדֶרֶךְ, וְחִמַּדְתִּיו. קָרֵי עָלֵיהּ: (תהילים כ״ה:י״ד) ״סוֹד ה׳ לִירֵאָיו״. אִיפְּרָא הוּרְמִיז, אִימֵּיהּ דִּשְׁבוּר מַלְכָּא, שַׁדְּרָה דְּמָא לְקַמֵּיהּ דְּרָבָא, הֲוָה יָתִיב רַב עוֹבַדְיָה קַמֵּיהּ, אַרְחֵיהּ, אָמַר לְהוּ: הַאי דַּם חְמוּד הוּא. אָמְרָה לֵיהּ לִבְרָא: תָּא חְזֵי כַּמָּה (חביבין) [חַכִּימִין] יְהוּדָאֵי. אָמַר לָהּ: דִּלְמָא כְּסוּמָא בַּאֲרָבָה? הֲדַר שַׁדְּרָה לֵיהּ שִׁיתִּין מִינֵי דְּמָא, וְכוּלְּהוּ אָמְרִינְהוּ. הַהוּא בַּתְרָא, דַּם כִּנִּים הֲוָה, וְלָא הֲוָה יָדַע, אִיסְתִּיעָא מִלְּתָא וְשָׁדַר לָהּ מַסְרִיקוּתָא דְּמִקְּטָלֵי כַּלְמֵי, אָמְרָה: יְהוּדָאֵי, בְּתַוְנֵי דִּלְבָּא (יתבי) [יַתְבִיתוּ].

פרק ג

א **נדה פרק ג** - אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר שְׁמוּאֵל: הַמַּפָּלֶת דְּמוּת לִילִית, אִמּוֹ טְמֵאָה לֵדָה, וְלָד הוּא, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּנָפַיִם. תַּנְיָא נַמִּי הָכִי, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בְּסִימוֹנְיָא, בְּאַחַת שֶׁהִפִּילָה דְּמוּת לִילִית, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: וָלָד הוּא, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּנָפַיִם.

ב יב תַּנְיָא, אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי, וְהָיִיתִי מְסַתֵּכֵּל בַּעֲצָמוֹת שֶׁל מֵתִים, הַשּׁוֹתֶה יַיִן [חַי], עַצְמוֹתָיו שְׁרוּפִים. מָזוּג, עַצְמוֹתָיו סְכוּיִין. כָּרָאוּי, עַצְמוֹתָיו מְשׁוּחִין. וְכָל מִי שֶׁשְּׁתָיָתוֹ מְרֻבָּה מֵאֲכִילָתוֹ, עַצְמוֹתָיו שְׁרוּפִין. אֲכִילָתוֹ מְרֻבָּה מִשְּׁתָיָתוֹ, עַצְמוֹתָיו סְכוּיִין. כָּרָאוּי, עַצְמוֹתָיו מְשׁוּחִין. תַּנְיָא, אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר, וְאִי תֵּימָא רַבִּי יוֹחָנָן: קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי, פַּעַם אַחַת רָצְתִי אַחַר צְבִי, וְנִכְנַסְתִּי בְּקוּלִית שֶׁל מֵת, וְרָצְתִי אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ פַּרְסָאוֹת, וּצְבִי לֹא הִגַּעְתִּי, וְקוּלִית לֹא כָלְתָה. כְּשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי, אָמְרוּ לִי: שֶׁל עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הָיְתָה. תַּנְיָא, אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: קוֹבֵר מֵתִים הָיִיתִי, פַּעַם אַחַת נִפְתְּחָה מְעָרָה תַּחְתַּי, וְעָמַדְתִּי בְּגַלְגַּל עֵינָיו שֶׁל מֵת עַד טָמְטַם, כְּשֶׁחָזַרְתִּי לַאֲחוֹרַי, אָמְרוּ לִי: עַיִן שֶׁל אַבְשָׁלוֹם הָוָה, וְשֶׁמָּא תֹּאמַר: אַבָּא שָׁאוּל נָגַח הָוָה, אַבָּא שָׁאוּל אָרֹךְ בְּדוֹרוֹ הָוָה, וְרַבִּי טַרְפוֹן מַגִּיעַ לְכָתְפּוֹ. (הוה) וְרַבִּי טַרְפוֹן אָרֹךְ בְּדוֹרוֹ הָוָה, (ורבי עקיבא מגיע לכתפו. ורבי עקיבא ארוך בדור הוה) וְרַבִּי מֵאִיר מַגִּיעַ לְכָתְפּוֹ. וְרַבִּי מֵאִיר אָרֹךְ בְּדוֹרוֹ הָוָה, וְרַבִּי מַגִּיעַ לְכָתְפּוֹ. וְרַבִּי אָרֹךְ בְּדוֹרוֹ הָוָה, וְרַבִּי חִיָּא מַגִּיעַ לְכָתְפּוֹ. וְרַבִּי חִיָּא אָרֹךְ בְּדוֹרוֹ הָוָה, וְרַב מַגִּיעַ לְכָתְפּוֹ. רַב אָרֹךְ בְּדוֹרוֹ הָוָה, וְרַב יְהוּדָה מַגִּיעַ לְכָתְפּוֹ. וְרַב יְהוּדָה אָרֹךְ בְּדוֹרוֹ הָוָה, וְאַדָּא דַּיְלָא (דפומבדיתא) מַגִּיעַ לְכָתְפּוֹ. וּפַרְשַׁתְכִינָא [דְּפוּמְבְּדִיתָא] קָאֵי לֵיהּ לְאַדָּא עַד (חרציה) [פַּלְגֵּיהּ], וְכוּלֵי עָלְמָא קָאֵי לֵיהּ לְפַרְשַׁתְכִינָא עַד (פלגיה) [חַרְצֵיהּ].

ג אֶת זוֹ דָּרַשׁ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא: (בראשית ג׳:כ״א) ״וַיַּעַשׂ ה׳ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם״, מְלַמֵּד שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עוֹר לָאָדָם אֶלָּא אִם כֵּן נוֹצָר.

ד יג אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: תְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ שֶׁל וָלָד מֵרֹאשׁוֹ, וּשְׁתֵּי עֵינָיו כִּשְׁתֵּי טִפִּין שֶׁל זְבוּב. תָּנֵי רַבִּי חִיָּא: מֵרַחֲקִין זֶה מִזֶּה. שְׁנֵי חָטְמִין כִּשְׁתֵּי טִפִּין שֶׁל זְבוּב, תָּנֵי רַבִּי חִיָּא: וּמְקֹרָבִין זֶה לָזֶה. וּפִיו מָתוּחַ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, וּגְוִיָּתוֹ כְּעֲדָשָׁה, וְאִם הָיְתָה נְקֵבָה (נכרת) [נִדּוֹנָה] כִּשְׁעוֹרָה סְדוּקָה לְאָרְכָּהּ. וְחִתּוּךְ יָדַיִם וְרַגְלַיִם אֵין לוֹ, וְעָלָיו מְפֹרָשׁ בַּקַּבָּלָה: (איוב י׳:י׳-י״א) ״הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי, וְכַגְּבִנָּה תַּקְפִּיאֵנִי, עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי, וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּסֹכְכֵנִי, חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי, [וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה רוּחִי״].

ה תָּנוּ רַבָּנָן: שִׁלְיָא בַּבַּיִת, הַבַּיִת טָמֵא, [לֹא שֶׁהַשִּׁלְיָא וָלָד, אֶלָּא שֶׁאֵין שִׁלְיָא שֶׁאֵין וָלָד עִמָּהּ], דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֲרִין וְכוּ׳. יָתִיב רַב פָּפָּא אֲחוֹרֵיהּ דְּרַב בֵּיבָי, קַמֵּיהּ דְּרַב הַמְנוּנָא, וְיָתִיב וְקָאָמַר: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן? דְּקָסָבַר: כָּל טֻמְאָה שֶׁנִּתְעָרֵב בָּהּ מִמִּין אַחֵר, בְּטֵלָה. אָמַר רַב פָּפָּא: הֵינוּ נַמִּי טַעֲמַיְהוּ דְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי. אַחִיכוּ עֲלֵיהּ; מַאי שְׁנָא? פְּשִׁיטָא! אָמַר רַב פָּפָּא: אֲפִלּוּ כִּי הַאי מִלְתָא לֵימָא אינישׁ, וְלָא נִשְׁתּוֹק קַמֵּיהּ רַבֵּיהּ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: (משלי ל׳:ל״ב) ״אִם נָבַלְתָּ בְּהִתְנַשֵּׂא, וְאִם זַמּוֹתָ יָד לְפֶה״.

ו יד דָּרַשׁ רַבִּי שִׁמְלָאִי: לָמָּה הַוָּלָד דּוֹמֶה בְּמֵעֵי אִמּוֹ? לְפִנְקָס שֶׁמְּקַפֵּל וּמַנָּח, יָדָיו עַל שְׁנֵי צִדָּעָיו, וּשְׁנֵי אֲצִילְיוֹעַל שְׁתֵּי אַרְכֻּבוֹתָיו, וּשְׁנֵי עֲקֵבָיו עַל שְׁתֵּי עֲגֻבוֹתָיו, וְרֹאשׁוֹ (עַל) [מֻנָּח לוֹ בֵּין] בִּרְכָּיו, וּפִיו סָתוּם, וְטַבּוּרוֹ פָּתוּחַ, וְאוֹכֵל מִמַּה שֶּׁאִמּוֹ אוֹכֶלֶת, וְשׁוֹתֶה מִמַּה שֶּׁאִמּוֹ שׁוֹתָה, וְאֵינוֹ מוֹצִיא רְעִי, שֶׁמָּא יַהֲרֹג אֶת אִמּוֹ. וְכֵיוָן שֶׁיָּצָא לָאֲוִיר הָעוֹלָם, נִפְתָּח הַסָּתוּם, וְנִסְתָּם הַפָּתוּחַ, שֶׁאִלְמָלֵא כֵּן, אֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת. וְנֵר דָּלוּק [לוֹ] עַל רֹאשׁוֹ, וְצוֹפֶה וּמַבִּיט מִסּוֹף הָעוֹלָם עַד סוֹפוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: (איוב כ״ט:ג׳) ״בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי, לְאוֹרוֹ אֵלֶךְ חֹשֶׁךְ״. וְאַל תִּתְמַהּ, שְׁהֲרֵי אָדָם יָשֵׁן כָּאן וְרוֹאֶה חֲלוֹם בְּאַסְפַּמְיָא, וְאֵין לְךָ יָמִים [שֶׁאָדָם] שָׁרוּי בְּטוֹבָה יוֹתֵר מֵאוֹתָן הַיָּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: (שם) ״מִי יִתְּנֵנִי כְיַרְחֵי קֶדֶם, כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי״. וְאֵיזֶהוּ יָמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יַרְחִים, וְאֵין בָּהֶם שָׁנִים? הֱוֵי אוֹמֵר: אֵלּוּ יַרְחֵי לֵדָה, וּמְלַמְּדִים אוֹתוֹ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: (משלי ד׳:ד׳) ״וַיֹּרֵנִי, וַיֹּאמֶר לִי: יִתְמָךְ דְּבָרַי לִבֶּךָ, שְׁמֹר מִצְוֹתַי וָחְיֵה״. וְאוֹמֵר: (איוב כ״ט:ד׳) ״בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עָלַי אָהֳלִי״. מַאי: וְאוֹמֵר? וְכִי תֵּימָא: נָבִיא הוּא דְּקָאָמַר, תָּא שְׁמַע: ״בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עָלַי אָהֳלִי״. וְכֵיוָן שֶׁבָּא לָאֲוִיר הָעוֹלָם, בָּא מַלְאָךְ וּסְטָרוֹ עַל פִּיו, וּמְשַׁכְּחוֹ כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: (בראשית ד׳:ז׳) ״לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ״. וְאֵינוֹ יוֹצֵא מִשָּׁם, עַד שֶׁמַּשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: (ישעיהו מ״ה:כ״ג) ״כִּי (לִי) [לְךָ] תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ, [תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן]״. ״כִּי (לִי) [לְךָ] תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ״, זֶה יוֹם הַמִּיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר: (תהילים כ״ב:ל׳) ״לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָל יוֹרְדֵי עָפָר״. ״תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן״, זֶה יוֹם הַלֵּדָה, שֶׁנֶּאֱמַר: (שם כד) ״נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב, אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי, וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה״. וּמַה הִיא הַשְׁבוּעָה שֶׁמַּשְׁבִּיעִים אוֹתוֹ? תְּהִי צַדִּיק וְאַל תְּהִי רָשָׁע, וַאֲפִלּוּ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אוֹמְרִים לְךָ: צַדִּיק אַתָּה, הֱיֵה בְּעֵינֶיךָ כְּרָשָׁע, וֶהֱוֵי יוֹדֵעַ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טָהוֹר, וּמְשָׁרְתָיו טְהוֹרִים, וּנְשָׁמָה שֶׁנָּתַן בְּךָ טְהוֹרָה הִיא, אִם אַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּטָהֳרָה, מוּטָב. וְאִם לָאו, הֲרֵינִי נוֹטְלָהּ מִמְּךָ. תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מָשָׁל לְכֹהֵן (שנתן) [שֶׁמָּסַר] תְּרוּמָה לְעַם־הָאָרֶץ, וְאָמַר לוֹ: אִם אַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּטָהֳרָה מוּטָב, וְאִם לָאו, הֲרֵינִי שׁוֹרְפָהּ לְפָנֶיךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מַאי קְרָא? (שם עא) ״מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי״. מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי ׳גוֹזִי׳ לִישָׁנָא דְּאִשְׁתַּבּוּעֵי הוּא? דִּכְתִיב: (ירמיהו ז׳:כ״ט) ״גְּזִי נִזְרֵךְ וְהַשְׁלִיכִי״. וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לְמָה וָלָד דּוֹמֶה בְּמֵעֵי אִמּוֹ? לְאֻגּוּז מֻנָּח בְּסֵפֶל שֶׁל מַיִם, אָדָם נוֹתֵן אֶצְבָּעוֹ עָלָיו, שׁוֹקֵעַ לְכָאן וּלְכָאן.

ז טו תָּנוּ רַבָּנָן: שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים הָרִאשׁוֹנִים, וָלָד דָּר בַּמָּדוֹר הַתַּחְתּוֹן, אֶמְצָעִיִּים, וָלָד דָּר בַּמָּדוֹר הָאֶמְצָעִי, אַחֲרוֹנִים, דָּר בַּמָּדוֹר הָעֶלְיוֹן. וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לָצֵאת, (מתרפק) [מִתְהַפֵּךְ] וְיוֹצֵא, וְזֶהוּ חֲבָלֵי שֶׁל נְקֵבָה מְרַבִּין מִשֶּׁל זָכָר. (דאמר רבי) [וְאָמַר רַבִּי] אֶלְעָזָר: מַאי קְרָא: (תהילים קל״ט:ט״ו) ״אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בַּסֵּתֶר, רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ״. ׳דְּרִתִּי׳ לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא ׳רֻקַּמְתִּי׳. מַאי שְׁנָא, דְּחֶבְלֵי נְקֵבָה מְרַבִּין מִשֶּׁל זָכָר? זֶה בָּא כְּדֶרֶךְ תַּשְׁמִישׁוֹ, וְזֶה בָּא כְּדֶרֶךְ תַּשְׁמִישׁוֹ. (זה הופך פניו) [זוֹ הוֹפֶכֶת פָּנֶיהָ], וְזֶה אֵין הוֹפֵךְ פָּנָיו. תָּנוּ רַבָּנָן: שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים הָרִאשׁוֹנִים תַּשְׁמִישׁ קָשֶׁה לָאִשָּׁה וְגַם קָשֶׁה לַוָּלָד, אֶמְצָעִיִּים, קָשֶׁה לָאִשָּׁה וְיָפֶה לַוָּלָד, אַחֲרוֹנִים, יָפֶה לָאִשָּׁה וְיָפֶה לַוָּלָד, שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ יֵצֵא הַוָּלָד מְלֵבָן וּמְזֹרָז. תָּנָא: הַמְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ לְיוֹם תִּשְׁעִים, כְּאִלּוּ שׁוֹפֵךְ דָּמִים, מָנָא יָדַע? אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי: מְשַׁמֵּשׁ וְהוֹלֵךְ (שם קטז) וְ״שׁוֹמֵר פְּתָאִים ה׳״. תָּנוּ רַבָּנָן: שְׁלֹשָׁה שֵׁתָּפִין יֵשׁ בָּאָדָם: הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָבִיו, וְאִמּוֹ. אָבִיו מַזְרִיעַ לֹבֶן, שֶׁמִּמֶּנּוּ מֹחַ שֶׁבְּרֹאשׁוֹ, וְגִידִין וְצִפָּרְנַיִם וַעֲצָמוֹת, וְלֹבֶן שֶׁבָּעַיִן. (אשה) [אִמּוֹ] מַזְרַעַת אֹדֶם, שֶׁמִּמֶּנּוּ עוֹר וּבָשָׂר וּשְׂעָרוֹת, וְשָׁחוֹר שֶׁבָּעַיִן. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ וּנְשָׁמָה וּקְלַסְתֵּר פָּנִים וּרְאִיַּת הָעַיִן וּשְׁמִיעַת הָאָזֶן וְדִבּוּר פֶּה וְהִלּוּךְ רַגְלַיִם וְדַעַת וּבִינָה וְהַשְׂכֵּל, וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לִפָּטֵר מִן הָעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל חֶלְקוֹ, וְחֶלֶק אָבִיו וְאִמּוֹ מַנִּיחַ לִפְנֵיהֶם. אָמַר רַב פָּפָּא: הַיְנוּ דְּאָמְרֵי אִינְשֵׁי: פּוּץ מִלְחָא, וְשָׁדֵי בִּשְׂרָא לְכַלְבָּא.

ח טז דָּרַשׁ רַב (חנינא) [חִינְנָא] בַּר פָּפָּא: מַאי דִּכְתִיב: (איוב ט׳:י׳) ״עֹשֶׂה גְּדֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר״. בּוֹא וּרְאֵה שֶׁלֹּא כְּמִדַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִדַּת בָּשָׂר־וָדָם. מִדַּת בָּשָׂר־וָדָם, נוֹתֵן חֵפֶץ בְּחֵמֶת צְרוּרָה וּפִיהָ לְמַעְלָה, סָפֵק מִשְׁתַּמֵּר, סָפֵק אֵין מִשְׁתַּמֵּר. וְאִלּוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צָר הָעֲבָר בִּמְעֵי אִשָּׁה פְּתוּחָה, וּפִיהָ לְמַטָּה וּמִשְׁתַּמֵּר. דָּבָר אַחֵר: אָדָם נוֹתֵן חֲפָצָיו לְכַף מֹאזְנַיִם, כָּל זְמַן שֶׁמַּכְבִּיד יוֹרֵד לְמַטָּה, וְאִלּוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל זְמַן שֶׁמַּכְבִּיד הַוָּלָד, עוֹלֶה לְמַעְלָה. דָּרַשׁ רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי: מַאי דִּכְתִיב: (תהילים קל״ט:י״ד) ״אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי, נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד״. בּוֹא וּרְאֵה שֶׁלֹּא כְּמִדַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִדַּת בָּשָׂר־וָדָם. אָדָם נוֹתֵן זֶרַע בַּעֲרוּגָה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹלֶה בְּמִינוֹ. וְאִלּוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צָר הָעֲבָר בִּמְעֵי אִשָּׁה, וְכֻלָּן עוֹלִין לְמִין אֶחָד. דָּבָר אַחֵר: צַבָּע נוֹתֵן סַמָּנִים לַיּוֹרָה, כֻּלָּן עוֹלִין לְצֶבַע אֶחָד, וְאִלּוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צָר הָעֲבָר בִּמְעֵי אִשָּׁה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד עוֹלֶה לְמִינוֹ. דָּרַשׁ רַב יוֹסֵף: מַאי דִּכְתִיב: (ישעיהו י״ב:א׳) ״אוֹדְךָ ה׳ כִּי אָנַפְתָּ בִּי, יָשׁוּב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי״, בַּמָּה הַכָּתוּב מְדַבֵּר? בְּשִׁנֵּי בְנֵי אָדָם שֶׁיָּצְאוּ לְסִחוֹרָה, יָשַׁב לוֹ קוֹץ בְּרַגְלוֹ לְאֶחָד מֵהֶם, הִתְחִיל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף. לְיָמִים שָׁמַע (שֶׁטָּבְעָה) [שֶׁטָּבְעָה] סְפִינָתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בַּיָּם, הִתְחִיל מוֹדֶה וּמְשַׁבֵּחַ, לְכָךְ נֶאֱמַר: ״יָשׁוּב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי״. וְהַיְנוּ דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מַאי דִּכְתִיב: (תהילים ע״ב:י״ח-י״ט) ״עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת (גדולות) לְבַדּוֹ, וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם״, אֲפִלּוּ בַּעַל הַנֵּס אֵינוֹ מַכִּיר בְּנִסּוֹ. דָּרַשׁ רַבִּי חֲנִינָא בַּר פָּפָּא: מַאי דִּכְתִיב: (שם קלט) ״אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ, וְכָל דְּרָכַי הִסְכַּנְתָּה״. מְלַמֵּד שֶׁלֹּא נוֹצַר אָדָם מִן כָּל הַטִּפָּה, אֶלָּא מִן הַבָּרוּר שֶׁבָּהּ. תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מָשָׁל לְאָדָם שֶׁזּוֹרֶה בְּבֵית הַגָּרְנוֹת, נוֹטֵל אֶת הָאֹכֶל, וּמַנִּיחַ אֶת הַפְּסֹלֶת. כִּדְרַבִּי אַבָּהוּ, דְּרַבִּי אַבָּהוּ רָמֵי, כְּתִיב: (שמואל ב כ״ב:מ׳) ״וַתְּזָרֵנִי חַיִל״, וּכְתִיב: (תהילים י״ח:ל״ג) ״הָאֵל הַמְאַזְּרֵנִי חָיִל״. אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זְרִיתַנִי וְזֵרַזְתַּנִי.

ט יז דָּרַשׁ רַבִּי אַבָּהוּ: מַאי דִּכְתִיב: (במדבר כ״ג:י׳) ״מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב, וּמִסְפָּר אֶת רֹבַע יִשְׂרָאֵל״, מְלַמֵּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְסוֹפֵר אֶת רְבִיעִיּוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מָתַי תָּבוֹא טִפָּה שֶׁהַצַּדִּיק נוֹצָר הֵימֶנָּה, וְעַל דָּבָר זֶה נִסְמֵית עֵינוֹ שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע, אָמַר: מִי שֶׁהוּא טָהוֹר וְקָדוֹשׁ, וּמִשָּׁרָתָיו טְהוֹרִים וּקְדוֹשִׁים, יָצִיץ בְּדָבָר זֶה? מִיָּד נִסְמֵית עֵינוֹ, דִּכְתִיב: (במדבר כ״ד:ג׳) ״וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן״. וְהַיְנוּ דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַאי דִּכְתִיב: (בראשית כ) ״וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא״, מְלַמֵּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִיֵּע בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר: (שם מט) ״יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם״, חֲמוֹר גֶּרֶם לוֹ לְיִשָּׂשכָר. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַר רַבִּי אַמִּי: אִשָּׁה מַזְרַעַת תְּחִלָּה, יוֹלֶדֶת זָכָר. אִישׁ מַזְרִיעַ תְּחִלָּה, יוֹלֶדֶת נְקֵבָה. שֶׁנֶּאֱמַר: (ויקרא י״ב:ב׳) ״אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר״. תָּנוּ רַבָּנָן: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: אִשָּׁה מַזְרַעַת תְּחִלָּה, יוֹלֶדֶת זָכָר, אִישׁ מַזְרִיעַ תְּחִלָּה, יוֹלֶדֶת נְקֵבָה, וְלֹא פֵּרְשׁוּ חֲכָמִים אֶת הַדָּבָר, עַד שֶׁבָּא רַבִּי צָדוֹק וּפֵרְשׁוֹ: (בראשית מ״ו:ט״ו) ״אֵלֶּה בְנֵי לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב בְּפַדַּן אָרָם, וְאֶת דִּינָה בִתּוֹ״. תֵּלָה הַזְּכָרִים בַּנְּקֵבוֹת, וְאֶת הַנְּקֵבוֹת בַּזְּכָרִים. (דה״א ח) ״וַיְהִיוּ בְנֵי (עילם) [אוּלָם] אֲנָשִׁים גִּבּוֹרֵי חַיִל, (מלומדי מלחמה) דֹּרְכֵי קֶשֶׁת, (מרבים) [וּמַרְבִּים] בָּנִים וּבְנֵי בָנִים״. וְכִי בְּיָדוֹ שֶׁל אָדָם לְהַרְבּוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים? אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁמַּשְׁהִין עַצְמָן בַּבֶּטֶן, כְּדֵי שֶׁיַּזְרִיעוּ נְשׁוֹתֵיהֶן תְּחִלָּה, שֶׁיִּהְיוּ בְּנֵיהֶם זְכָרִים, מַעֲלֶה עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הֵם מַרְבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים. וְהַיְנוּ דְּאָמַר רַב קְטִינָא: יְכוֹלָנִי לַעֲשׂוֹת כָּל בָּנַי זְכָרִים. אָמַר רָבָא: הָרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת כָּל בָּנָיו זְכָרִים, יִבְעֹל וְיִשְׁנֶה.

י יח אָמַר רַבִּי יִצְחָק, (אמרי דבי רבי) [אָמַר רַב אַמִּי]: אֵין אִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת אֶלָּא סָמוּךְ לְוֶסְתָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר: (תהלים נא) ״הֵן בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי״. וְרַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר: סָמוּךְ לַטְּבִילָה, שֶׁנֶּאֱמַר: (שם) ״וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי״, מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי ׳חֵטְא׳ לִישָׁנָא דְּדִכּוּיֵי הוּא? דִּכְתִיב: (ויקרא יד) ״וְחִטֵּא אֶת הַבַּיִת״, וּמְתַרְגְּמִינַן: וִידַכֵּי יָת בֵּיתָא. וְאִי בָּעֵית אֵימָא מֵהָכָא: (תהלים נא) ״תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר״. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַר רַב אַמִּי: כֵּיוָן שֶׁבָּא זָכָר בָּעוֹלָם, בָּא שָׁלוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: (ישעיה טז) ״שִׁלְחוּ כַר מֹשֵׁל אֶרֶץ״, זָכָר״, וְזֶה כַּר. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַר רַב אַמִּי: בָּא זָכָר בָּעוֹלָם, בָּא כִּכָּרוֹ בְּיָדוֹ, ״זָכָר״, זֶה כַּר, דִּכְתִיב: (מ״ב ו) ״וַיִּכְרֶה לָהֶם כִּכָּר גְּדוֹלָה״. נְקֵבָה, אֵין עִמָּהּ כְּלוּם. ״נְקֵבָה״, נְקֵיָּה בָּאָה, עַד דְּאָמְרָה, מְזוֹנַי לָא יְהֲבֵי לָהּ, דִּכְתִיב: (בראשית ל) ״נְקֵבָה שְׂכָרְךָ עָלַי וְאֶתְּנָה״.

יא יט שָׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן (יוחאי) [יוֹחַי]: מִפְּנֵי מָה אָמְרָה תוֹרָה: יוֹלֶדֶת מְבִיאָה קָרְבָּן? אָמַר לָהֶם: בְּשָׁעָה שֶׁכּוֹרַעַת לֵילֵד, קוֹפֶצֶת וְנִשְׁבַּעַת שֶׁלֹּא תַזְקִק לְבַעְלָהּ, לְפִיכָךְ אָמְרָה תוֹרָה: תָּבִיא קָרְבָּן. מַתְקִיף לָהּ רַב יוֹסֵף: וְהָא מְזִידָה הִיא, וּבַחֲרָטָה תַּלְיָא מִלְּתָא? וְעוֹד, קָרְבַּן שְׁבוּעָה בָּעֵי אִיתּוּיֵי! וּמִפְּנֵי מָה אָמְרָה תוֹרָה זָכָר לִשְׁבָעָה, וּנְקֵבָה לְאַרְבַּע עָשָׂר? זָכָר שֶׁהַכֹּל שְׂמֵחִים בּוֹ, מִתְחָרֶטֶת לִשְׁבָעָה, נְקֵבָה שֶׁהַכֹּל עֲצֵבִים בָּהּ, מִתְחָרֶטֶת לְאַרְבַּע עָשָׂר. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרָה תוֹרָה: מִילָה לִשְׁמוֹנָה? שֶׁלֹּא יְהוּ כֻּלָּם שְׂמֵחִים, וְאָבִיו וְאִמּוֹ עֲצֵבִים. תַּנְיָא, הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מִפְּנֵי מָה אָמְרָה תוֹרָה נִדָּה לִשְׁבָעָה? מִפְּנֵי שֶׁרִגֵּיל בָּהּ, וְקָץ בָּהּ, אָמְרָה תּוֹרָה תְּהֵא טְמֵאָה שִׁבְעָה יָמִים, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא חֲבִיבָה עַל בַּעְלָהּ כִּשְׁעַת כְּנִיסָתָהּ לַחֻפָּה. שָׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי דּוֹסְתָּאִי בְּרַבִּי יַנַּאי: מִפְּנֵי מָה אִישׁ מְחַזֵּר עַל אִשָּׁה, וְאֵין אִשָּׁה מְחַזֶּרֶת עַל אִישׁ? מָשָׁל לְאָדָם שֶׁאָבַד לוֹ אֲבֵדָה, מִי מְחַזֵּר עַל מִי? בַּעַל אֲבִידָה מְחַזֵּר עַל אֲבֵדָתוֹ. מִפְּנֵי מָה אִישׁ פָּנָיו לְמַטָּה, וְאִשָּׁה פָּנֶיהָ לְמַעְלָה כְּלַפֵּי הָאִישׁ? זֶה מִמָּקוֹם שֶׁנִּבְרָא, וְזוּ מִמָּקוֹם שֶׁנִּבְרֵאת. מִפְּנֵי מָה הָאִישׁ מְקֻבָּל פִּיּוּס, וְאֵין אִשָּׁה מְקֻבֶּלֶת פִּיּוּס? זֶה מִמָּקוֹם שֶׁנִּבְרָא, וְזוּ מִמָּקוֹם שֶׁנִּבְרֵאת. מִפְּנֵי מָה אִישׁ קוֹלוֹ עָב, וְאֵין אִשָּׁה קוֹלָהּ עָבֶה? זֶה מִמָּקוֹם שֶׁנִּבְרָא, וְזוּ מִמָּקוֹם שֶׁנִּבְרֵאת. [מִפְּנֵי מָה אִשָּׁה קוֹלָהּ עָרֵב, וְאֵין אִישׁ קוֹלוֹ עָרֵב? זֶה מִמָּקוֹם שֶׁנִּבְרָא, וְזוּ מִמָּקוֹם שֶׁנִּבְרֵאת], שֶׁנֶּאֱמַר: (ש״ה ב) ״כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאַיִךְ נָאוֶה״.

פרק ד

א **נדה פרק ד** - רַב פָּפָּא אִיקְּלַע לְתוּאַךְ, אָמַר: אִי אִיכָּא צוּרְבָא מֵרַבָּנַן הָכָא, אֵיזִיל אִיקַּבֵּל אַפֵּיהּ. אָמְרָה לֵיהּ הַאי סַבְתָּא: אִיכָּא הָכָא צוּרְבָא מֵרַבָּנַן, וְרַב שְׁמוּאֵל שְׁמֵיהּ, וְתָנֵי מַתְנִיתָא, יְהֵא רַעֲוָא דְּתֵיחֲוֵי כְּוָתֵיהּ. אָמַר: מִדְּקָמְבָרְכֵי לִי בְּגַוֵּיהּ, שְׁמַע מִינָּהּ יֵרֵא שָׁמַיִם הוּא, אָזַל לְגַבֵּיהּ, רָמָא לֵיהּ תּוֹרָא, רָמֵי לֵיהּ מַתְנִיתִין אַהֲדָדֵי וְכוּ׳.

ב כ שִׁילָא בַּר אֲבִינָא, עָבַד עוּבְדָּא כְּוָתֵיהּ דְּרַב, כִּי קָא נִיחָא נַפְשֵׁיהּ דְּרַב, אָמַר לֵיהּ לְרַב אַסִי: זִיל צַנְעֵיהּ, וְאִי לָא צַיְית, גַּרֵיהּ! הוּא סָבַר ׳גַּרֵיהּ׳ אָמַר לֵיהּ: כִּי קָא נִיחָא נַפְשֵׁיהּ דְּרַב, אָמַר לֵיהּ: הָדַר בְּךָ! דְּהָדַר בֵּיהּ רַב. אָמַר לֵיהּ: אִם אִיתָא דְּהָדַר בֵּיהּ, לְדִידִי חֲוָה אָמַר לִי, לָא צַיְית, גַּרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ: וְלָא מִסְתַּפְיָת מַר מִדְּלֵיקָתָא? אָמַר לֵיהּ: אֲנָא אִיסִי בֶּן יְהוּדָה, דְּהוּא אִיסִי בֶּן גּוּר אַרְיֵה, דְּהוּא אִיסִי בֶּן מַמְלִיאֵל, דְּהוּא אִיסִי בֶּן מַהֲלַלְאֵל, אֲסִיתָא דִּנְחָשָׁא, דְּלָא שָׁלְטִי בֵּיהּ רִקְבָּא. אָמַר לֵיהּ: וַאֲנָא שִׁילָא בַּר אֲבִינָא בּוּכְנָא דְּפַרְזְלָא, דְּמִתְבַּר אֲסִיתָא דִּנְחָשָׁא. חָלַשׁ רַב אַסִי, עַיְילוּהָ בַּחֲמִימֵי, אַפְּקוּהָ מִקְּרִירֵי, עַיְילוּהָ בְּקָרִירֵי, אַפְּקוּהָ מֵחֲמִימֵי. נָח נַפְשֵׁיהּ דְּרַב אַסִי. אָזַל שִׁילָא, אָמַר לְדָבְיתְהוּ: צְבִיתִי לִי זַוְדָתָא, דְּלָא לִיזַל וְלִימָא לְרַב מִילֵי עִילּוּאֵי. צְבִיתָא לֵיהּ זַוְדָתָא, נָח נַפְשֵׁיהּ דְּשִׁילָא, חָזוּ דְּפַרְחָא אָסָא מֵהַאי פּוּרְיָא לְהַאי פּוּרְיָא, אָמְרִי: שְׁמַע מִינָּהּ: עָבְדוּ רַבָּנַן פַּיְסָא.

ג כא אָמַר שְׁמוּאֵל: אֵין הָאִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת [וְיוֹלֶדֶת] אֶלָּא לְמָאתַיִם שִׁבְעִים וְאֶחָד יוֹם, אוֹ לְמָאתַיִם שִׁבְעִים וְשָׁנַיִם יוֹם, אוֹ לְמָאתַיִם שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה. הוּא דְּאָמַר, כַּחֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים, דְּתַנְיָא: חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים לֹא הָיוּ מְשַׁמְּשִׁין מִטּוֹתֵיהֶם אֶלָּא בְּאַרְבָּעָה בְּשַׁבָּת, שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ נְשׁוֹתֵיהֶן לִידֵי חִלּוּל שַׁבָּת. בְּאַרְבָּעָה, וְתוּ לָא? אֵימָא: מֵרְבִיעִי וָאֵילָךְ. אָמַר מַר זוּטְרָא: מַאי טַעֲמָיְהוּ דַּחֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים? דִּכְתִיב: (רות ד׳:י״ג) ״וַיִּתֵּן ה׳ לָהּ הֵרָיוֹן״, ׳הֵרָיוֹן׳ בְּגִימַטְרִיָּא, מָאתַן וְשִׁבְעִים וְחַד הֲווּ. אָמַר מַר זוּטְרָא: אַפְּלוּ לְמַאן דְּאָמַר: יוֹלֶדֶת לְתִשְׁעָה אֵינָהּ יוֹלֶדֶת לִמְקַטָּעִים, יוֹלֶדֶת לִשְׁבָעָה, יוֹלֶדֶת לִמְקַטָּעִים, שֶׁנֶּאֱמַר: (שמואל א א׳:כ׳) ״וַיְהִי לִתְקֻפוֹת הַיָּמִים וַתַּהַר חַנָּה וַתֵּלֶד בֵּן״, מְעוּט ׳תְּקוּפוֹת׳, שְׁנַיִם, מְעוּט ׳יָמִים׳, שְׁנַיִם.

פרק ה

א **נדה פרק ה** - כב אָמַר רַב חִסְדָּא: (מאי דכתיב) [מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי]? (בראשית ב׳:כ״ב) ״וַיִּבֶן ה׳ [אֱלֹהִים] אֶת הַצֵּלָע״, מְלַמֵּד שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּינָה יְתֵרָה בְּאִשָּׁה יוֹתֵר מִבְּאִישׁ. רֵישׁ לָקִישׁ מְשׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אָמַר: ״וַיִּבֶן ה׳ אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה, וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם״, מְלַמֵּד שֶׁקִּלְּעָהּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְחַוָּה, וְהֵבִיאָהּ אֵצֶל אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁכֵּן בִּכְרֵכֵי הַיָּם קוֹרִין לְקִילְעָתָא: ׳בְּנִיתָא׳.

פרק ו

א **נדה פרק ו** - אין אגדות בפרק זה.

פרק ז

א **נדה פרק ז** - אין אגדות בפרק זה.

פרק ח

א נדה פרק ח - כג כְּתִיב: (איוב ט׳:י״ז) ״אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי, וְהִרְבָּה פְּצָעַי חִנָּם״. אָמַר רָבָא: אִיּוֹב בִּסְעָרָה חֲרַף, וּבִסְעָרָה הֱשִׁיבוּהוּ, בִּסְעָרָה חֲרַף, אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שָׁמָּא רוּחַ סְעָרָה עָבְרָה לְפָנֶיךָ, וְנִתְחַלֵּף לְךָ בֵּין ׳אִיּוֹב׳ לְ׳אוֹיֵב׳? בִּסְעָרָה הֱשִׁיבוּהוּ: (שם לח) ״וַיַּעַן ה׳ אֶת אִיּוֹב מִן הַסְּעָרָה, וַיֹּאמֶר אֵלָיו״: שׁוֹטֶה שֶׁבָּעוֹלָם, הַרְבֵּה נִימִין בָּרָאתִי בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם, וּלְכָל נִימָא וְנִימָא בָּרָאתִי לָהּ גּוּמָא בִּפְנֵי עַצְמָהּ, שֶׁלֹּא יִהְיוּ שְׁתַּיִם יוֹנְקוֹת מִגּוּמָא אַחַת, שֶׁאִלְמָלֵא שְׁתַּיִם יוֹנְקוֹת מִגּוּמָא אַחַת, מַכְחִישׁ מְאוֹר עֵינָיו שֶׁל אָדָם. גּוּמָא בְּגוּמָא לֹא נִתְחַלֵּף לִי, אִיּוֹב בְּאוֹיֵב נִתְחַלֵּף לִי?!

פרק ט

א נדה פרק ט - תַּנְיָא: אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: מַעֲשֶׂה בְּסֶלַע בֵּית חוֹרוֹן, שֶׁהָיוּ מַחְזִיקִין בָּהּ טַמְאָה, וְלֹא יָכְלוּ חֲכָמִים לְבַדֵּק, מִפְּנֵי שֶׁהָיְתָה מְרֻבָּה, וְהָיָה שָׁם זָקֵן אֶחָד, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא שְׁמוֹ, אָמַר לָהֶם: הָבִיאוּ לִי סְדִינִים, הֵבִיאוּ לוֹ סְדִינִים, שְׂרָאָן בַּמַּיִם וּפֵרְסָן עֲלֵיהֶן, מְקוֹם טֻמְאָה, יָבֵשׁ, מְקוֹם טָהֳרָה, לַח. וּבָדְקוּ וּמָצְאוּ בּוֹר גָּדוֹל מָלֵא עֲצָמוֹת. תָּנָא: הוּא הַבּוֹר שֶׁמִּלֵּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן נְתַנְיָה חֲלָלִים, דִּכְתִיב: (ירמיהו מ״א:ט׳) ״וְהַבּוֹר אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם יִשְׁמָעֵאל [אֵת כָּל] פִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים״ וְגוֹ׳.

ב כד כְּתִיב: (ירמיהו מ״א:ט׳) ״וְהַבּוֹר אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם יִשְׁמָעֵאל [אֵת כָּל] פִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִכָּה בְיַד גְּדַלְיָהוּ״. וְכִי גְּדַלְיָה הֲרָגָן? וַהֲלֹא יִשְׁמָעֵאל הֲרָגָן?! אֶלָּא שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁהָיָה לוֹ לָחוּשׁ לַעֲצַת יוֹחָנָן [בֶּן קָרֵחַ], וְלֹא חָשׁ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הֲרָגָן. אָמַר רָבָא: הַאי לִישְׁנָא בִּישָׁא, אַף עַל פִּי דְּלִקַּבּוּלֵי לָא מִיבָּעֵי, לְמֵיחַשׁ לֵיהּ מִיבָּעֵי. הָנָהוּ בְּנֵי גְּלִילָא דְּנָפְקֵי עֲלַיְהוּ קָלָא דְּקָטוֹל נַפְשָׁא, אֲתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי טַרְפוֹן, אָמְרוּ לֵיהּ: לִטְמְרִינָן מַר. אָמַר לְהוּ: הֵיכִי נַעֲבִיד? אִי לָא אַטְמְרִינְכוּ, חָזֵי יָתֵיכִי. אַטְמְרִינְכוּ, הָא אָמוּר רַבָּנָן: הַאי לִישְׁנָא בִּישָׁא, אַף עַל גַּב דְּלִקַּבּוּלֵי לָא מִיבָּעֵי, לְמֵיחַשׁ לֵיהּ מִיבָּעֵי, זִילוּ אַתּוּן טָמְרוּ נַפְשַׁיְכוּ. (במדבר כ״א:ל״ד) ״וַיֹּאמֶר ה׳ אֶת מֹשֶׁה: אַל תִּירָא״, מִכְּדֵי סִיחוֹן וְעוֹג אַחֵי הֲווּ, דְּאָמַר מַר: סִיחוֹן וְעוֹג בְּנֵי אֲחֵי בַּר שַׁמְחָזַאי הֲווּ, מַאי שְׁנָא מֵעוֹג דְּקָמְסַתַּפֵי, וּמַאי שְׁנָא מִסִּיחוֹן דְּלָא קָמְסַתַּפֵי? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן [יוחאי] (יוֹחַי): מִתְּשׁוּבָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק אַתָּה יוֹדֵעַ מַה הָיָה בְּלִבּוֹ, אָמַר: שֶׁמָּא תַּעֲמֹד לוֹ זְכוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁנֶּאֱמַר: (בראשית י״ד:י״ג) ״וַיָּבֹא הַפָּלִיט, וַיַּגֶּד לְאַבְרָם״, וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זֶה עוֹג שֶׁפָּלַט מִדִּור הַמַּבּוּל.

ג תָּנוּ רַבָּנָן: בֶּגֶד שֶׁאָבַד בּוֹ כִּלְאַיִם, הֲרֵי זֶה לֹא יִמְכְּרֶנּוּ לְכוּתִי, וְלֹא יַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ תַּכְרִיכִין לַמֵּת. אָמַר רַב יוֹסֵף: זֹאת אוֹמֶרֶת, מִצְוֹות בְּטֵלוֹת לֶעָתִיד לָבוֹא.

פרק י

א נדה פרק י - כה אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בַּר שְׁלַמְיָה מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב: כֵּיוָן שֶׁנִּפְתְּקוּ שְׁנָיו שֶׁל אָדָם, נִתְמַעֲטוּ מְזוֹנוֹתָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: (עמוס ד׳:ו׳) (״גם אנכי) [וְגַם אֲנִי] נָתַתִּי לָכֶם נְקִיון שִׁנַּיִם בְּכָל עָרֵיכֶם, וְחֹסֶר לֶחֶם בְּכֹל מְקוֹמוֹתֵיכֶם״.

ב כו תָּנוּ רַבָּנָן: שְׁנַיִם עָשָׂר דְּבָרִים שָׁאֲלוּ אַנְשֵׁי אֶלְכְּסַנְדְּרִיָּא אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה, שְׁלֹשָׁה דִּבְרֵי חָכְמָה, שְׁלֹשָׁה דִּבְרֵי אַגָּדָה, שְׁלֹשָׁה דִּבְרֵי בּוּרוֹת, שְׁלֹשָׁה דִּבְרֵי דֶּרֶךְ אֶרֶץ. שְׁלֹשָׁה דִּבְרֵי חָכְמָה וְכוּ׳. שְׁלֹשָׁה דִּבְרֵי אַגָּדָה: כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: (יחזקאל י״ח:ל״ב) ״כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת״, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר: (שמואל א ב׳:כ״ה) ״כִּי חָפֵץ ה׳ לַהֲמִיתָם״? כָּאן, בְּעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה, כָּאן, בְּשֶׁאֵין עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה. כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: (דברים י׳:י״ז) (כי) [״אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד״. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר: (במדבר ו׳:כ״ו) ״יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ״? כָּאן, לְקַדֵּם גְּזַר־דִּין, כָּאן, לְאַחַר גְּזַר־דִּין. כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: (תהילים קל״ב:י״ג) ״כִּי בָחַר ה׳ בְּצִיּוֹן״, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר: (ירמיהו ל״ב:ל״א) ״כִּי עַל אַפִּי וְעַל חֲמָתִי הָיְתָה [לִי] הָעִיר הַזֹּאת, לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנוּ אוֹתָהּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה״? כָּאן, קֹדֶם שֶׁנָּשָׂא שְׁלֹמֹה אֶת בַּת פַּרְעֹה, כָּאן, אַחַר שֶׁנָּשָׂא שְׁלֹמֹה אֶת בַּת פַּרְעֹה. שְׁלֹשָׁה דִּבְרֵי בּוּרוֹת: אִשְׁתּוֹ שֶׁל לוֹט מַהוּ שֶׁתִּטַּמֵּא? אָמַר לָהֶן: מֵת מְטַמֵּא, וְאֵין נְצִיב מֶלַח מְטַמֵּא. בֶּן שׁוֹנַמִּית, מַהוּ שֶׁיְּטַמֵּא? אָמַר לָהֶן: מֵת מְטַמֵּא, וְאֵין חַי מְטַמֵּא. מֵתִים לֶעָתִיד לָבוֹא, צְרִיכִין הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי, אוֹ אֵין צְרִיכִין? אָמַר לָהֶן: לְכְשֶׁיְּחִיוּ נַחְכִּים לָהֶן. אִיכָּא דְּאָמְרִי: לְכְשֶׁיָּבוֹא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עִמָּהֶם. שְׁלֹשָׁה דִּבְרֵי אֶרֶץ: מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיֶחְכָּם? אָמַר לָהֶן: יִרָּבֶה בִּישִׁיבָה וִימַעֵט בִּסְחוֹרָה. אָמְרוּ: הִרְבֵּה עָשׂוּ כֵּן, וְלֹא הוֹעִיל לָהֶם. אֶלָּא יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמִּי שֶׁהַחָכְמָה שֶׁלּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: (משלי ב׳:ו׳) ״כִּי ה׳ יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה״. תָּנָא רַבִּי חִיָּא: מָשָׁל לְמֶלֶךְ בָּשָׂר־וָדָם שֶׁעָשָׂה סְעוּדָה לַעֲבָדָיו, וּמְשַׁגֵּר לְאוֹהֲבָיו מִמֶּה שֶּׁלְּפָנָיו, מַאי קָא מַשְׁמַע לָן? דְּהָא בְּלָא הָא לָא סַגְיָא. מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיִתְעַשֵּׁר? אָמַר לָהֶן: יַרְבֶּה בִּסְחוֹרָה, וְיִשָּׂא וְיִתֵּן בֶּאֱמוּנָה. אָמְרוּ לוֹ: הִרְבֵּה עָשׂוּ כֵּן וְלֹא הוֹעִילוּ. אֶלָּא יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְמִי שֶׁהָעֹשֶׁר שֶׁלּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: (חגי ב׳:ח׳) ״לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב״, מַאי קָא מַשְׁמַע לָן? דְּהָא בְּלָא הָא לָא סַגִּי. מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיִהְיוּ לוֹ בָּנִים זְכָרִים? אָמַר לָהֶן: יִשָּׂא אִשָּׁה הַהוֹגֶנֶת לוֹ, וְיִתְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּשָׁעַת תַּשְׁמִישׁ. אָמְרוּ: הַרְבֵּה עָשׂוּ כֵּן וְלֹא הוֹעִילוּ. אֶלָּא יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִמִּי שֶׁהַבָּנִים שֶׁלּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: (תהילים קכ״ז:ג׳) ״הִנֵּה נַחֲלַת ה׳ בָּנִים

שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן״. מַאי קָא מַשְׁמַע לָן? דְּהָא בְּלָא הָא לָא סַגִּי. מַאי ״שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן״? אָמַר רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא: בִּשְׂכַר שֶׁמַּשְׁהִין עַצְמָן בַּבָּטֶן, כְּדֵי שֶׁתַּזְרִיעַ אִשָּׁתוֹ תְּחִלָּה, נוֹתֵן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׂכַר פְּרִי הַבָּטֶן.

ג כז תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ: כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם, מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר: (חבקוק ג׳:ו׳) ״הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ״. אַל תִּקְרֵי ״הֲלִיכוֹת״, אֶלָּא ״הֲלָכוֹת״.

ד הַדְרָן עֲלָךְ מַסֶּכֶת נִדָּה